

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän perussopimuksen muutos

KH 12.04.2021 § 156
1489/00.01.00.00/2021

Vuoden 2020 alussa Suomeen levinnyt Covid-19 pandemia ja sen torjumiseksi tehdyt toimet vaikuttivat voimakkaasti kuntien ja kuntayhtymien talouden kehittymiseen vuoden 2020 aikana. Pandemia ja siitä aiheutuneet rajoitustoimet heikensivät kuntatalouden ennusteita erityisesti heikentyneiden tulonäkymien sekä sosiaali- ja terveystalouden menokasvun myötä.

Kuntatalouden vaikeutuneen taloudellisen tilanteen helpottamiseksi valtio tuki kuntia ja kuntayhtymiä vuoden 2020 aikana useilla toimilla. Valtaosa kuntatalouteen kohdistuneista tukitoimista on kohdennettu kunnille. Kokonaisuutena valtion tukitoimet kattavat koronapandemiasta tähän mennessä aiheutuneita taloudellisia vaikutuksia hyvin, mutta erilaisten sosiaali- ja terveystalouden järjestämismallien johdosta tukien kohdentuminen ei välttämättä kaikilta osin kata eri toimijoille pandemiasta aiheutuneita kustannuksia.

Myös Pohjois-Karjalassa suuri osa pandemian aiheuttamista lisäkustannuksista on kohdistunut sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä vastaavalle Siun sotalle. Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän perussopimukseen perustuva Siun soten rahoitus ei kuitenkaan mahdollista ylimääräisen rahoituksen kohdistamista kuntayhtymälle kesken vuoden, koska perussopimuksen 24 §:n mukaan määräytyvät maksuosuudet ovat perussopimuksen mukaan talousarviovuoden osalta lopulliset ja kuntalaskutuksen yhteismäärä on kuntayhtymää sitova. Perussopimuksen mukaan kuntayhtymän ali- tai ylijäämää ei tasata vuosittain.

Huomioiden valtion tukitoimien kohdentuminen ja covid 19-pandemista aiheutuneet taloudelliset vaikutukset, on Siun soten perussopimukseen perustuvassa kuntien yhteisessä omistajaohjauksessa 28.10.2020 linjattu Siun sotalle suoritettavasta ylimääräisestä maksusta seuraavasti:

Jäsenkunnat maksavat vuonna 2021 perussopimuksen 24 §:n mukaan määräytyvien maksuosuuksien lisäksi ylimääräisen maksun, jolla katetaan Siun soten vuoden 2020 tilinpäätöksen mukainen kumulatiivinen katettava alijäämä. Mikäli vuoden 2020 valtion 7. lisätalousarvion mukaisen sairaanhoitopiirien valtionavustuksen päätökset viivästyvät vuodelle 2021, avustus pienentää lisäkannon määrää.

Ylimääräinen maksu edellyttää perussopimuksen muutosta, joka valmistellaan jäsenkuntien valtuustojen päätettäväksi viimeistään toukokuussa 2021. Kunnat maksavat maksun Siun Soten vuoden 2020 tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen.

Mikäli valtion vuoden 2021 talousarvion mukainen covid-19 testauksesta ja jäljittamisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen tarkoitettu tuki kohdennetaan kuntien valtionosuuksien kautta, kunnat kohdentavat saadun avustuksen Siun sotalle. Perussopimuksen muutoksen yhteydessä perussopimukseen lisätään tämän mahdollistava pykälä.

Perussopimus on kuntien välinen sopimus. Sopimuksessa on sovittu yksityiskohtaisesti ja sitovasti kuntayhtymän järjestämis- ja tuottamisvastuulla olevien palvelujen maksuosuuksien määräytymisestä. Siun soten perussopimus ei sisällä säännöksiä, jotka mahdollistaisivat ylimääräisten maksuosuuksien keräämisen talousarviovuoden aikana. Käytännössä jäsenkuntien ylimääräinen maksu vuonna 2021 edellyttää tätä koskevan pykälän lisäämistä perussopimukseen. Koska Siun soten perussopimus ei sisällä perussopimuksen muuttamista koskevia ehtoja, sovelletaan perussopimuksen muuttamisen osalta kuntalain 57 §:ssä säädettyä.

Tästä seuraa, että perussopimuksen muutos ylimääräisen maksun osalta

edellyttää kuntalain 57 §:n mukaisesti, että vähintään kaksi kolmesta jäsenkunnista sitä kannattaa ja niiden asukasluku on vähintään puolet kaikkien jäsenkuntien yhteenlasketusta asukasluvusta.

Huomioiden kuntien yhteisen omistajaohjauksen 28.10.2020 linjaus Siun soten perussopimukseen esitetään lisättäväksi uusi pykälä 24a §.

24a § Ylimääräinen maksuosuus

Poiketen siitä, mitä 24 §:ssä on sovittu alijäämän kattamisesta, jäsenkunnat maksavat vuonna 2021 perussopimuksen 24 §:n mukaan määräytyvien maksuosuuksien lisäksi ylimääräisen maksun, jolla katetaan kuntayhtymän vuoden 2020 tilinpäätöksen mukainen kumulatiivinen katettava alijäämä. Ylimääräisen maksun suuruutta laskettaessa huomioidaan vuoden 2020 valtion 7. lisätalousarvioon sisältyvän sairaanhoitopiirien (asetuksen 647/2020 mukaisen) avustuksen vuonna 2021 maksettava vuoteen 2020 kohdistuva osuus kuntayhtymälle vuonna 2020 syntyneen alijäämän vähennyksenä.

Kunkin jäsenkunnan osuus ylimääräisestä maksusta määräytyy seuraavasti:

- vuoden 2018 tilinpäätöksen mukainen katettava alijäämä jaetaan vuoden 2018 tilinpäätöksen kuntakohtaisten toteutuneiden sosiaali- ja terveystalouden nettokustannusten mukaisessa suhteessa*
- vuoden 2019 tilinpäätöksen mukainen katettavan alijäämän kasvu vuoteen 2018 nähden jaetaan vuoden 2019 tilinpäätöksen kuntakohtaisten toteutuneiden sosiaali- ja terveystalouden nettokustannusten mukaisessa suhteessa*
- vuoden 2020 tilinpäätöksen mukainen katettavan alijäämän kasvu vuoteen 2019 nähden vähennettynä valtion vuoden 2020 7. lisätalousarvioon sisältyvän sairaanhoitopiirien avustuksen vuonna 2021 maksettavalla vuoteen 2020 kohdistuvalla osuudella jaetaan kuntakohtaisten asukasmäärien (31.12.2020) suhteessa*

Katettava alijäämä määritetään kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon 118 (28.8.2018) mukaisesti. Lausunnon mukaan kuntayhtymän katettavaa alijäämää määriteltäessä taseeseen merkityt investointivaraudet ja poistoerot sekä muut omat rahastot kuin arvonorotusrahostot huomioidaan alijäämää pienentävinä erinä.

Ylimääräisellä maksulla katetaan Siun sotelle vuosina 2018-2020 kertynyt alijäämä. Siun sotien vuoden 2018 tilinpäätöksen mukaan katettava alijäämä on 2 401 117,42 euroa. Vuoden 2019 tilinpäätöksen mukaan katettava alijäämä on 6 840 291,99 euroa, kasvua vuoteen 2018 nähden 4 439 174,57 euroa. Vuoden 2020 tilinpäätöstä koskevien tietojen mukaan katettava alijäämä on 12 217 984,25 euroa, kasvua vuoteen 2019 nähden 5 377 692,26 euroa. Ylimääräinen maksu esitetään jaettavaksi vuosilta 2018-2019 kertyneen alijäämän osalta ko. vuosien sosiaali- ja terveystalouden nettokustannusten suhteessa. Vuoden 2020 katettavan alijäämän kasvun osalta jakoperusteeksi on esitetty asukaslukua, koska valtion tukitoimet ovat vuoden 2020 osalta kohdistuneet suurelta osin asukasluvun suhteessa.

Valtion vuoden 2020 7. lisätalousarvioon sisältynyt sairaanhoitopiirien valtionavustuksen päätöksenteko on viivästynyt osittain vuodelle 2021. Avustus oli haussa loppuvuodesta 2020 ja hakemuksessa sairaanhoitopiirejä pyydettiin toimittamaan toteutumatiedot kustannuksista ja tehohoito- ja vuodeosastohoitovuorokausista ja testausmääristä ajalta 1.9.-31.10.2020 sekä arviotiedot ajalta 1.11.2020-31.3.2021. Epidemiatilanteeseen ja arviotietoihin perustuvien tietojen epävarmuuden johdosta Valtiovarainministeriön 17.12.2020

tekemällä päätöksellä on jaettu 2/7 varatusta määrärahasta, mikä vastaa kahden kuukauden (1.9.-31.10.2020) osuutta seitsemän kuukauden tarkastelujaksolta. Määrärahasta käyttämättä jääneestä osasta tehdään uusi hakumenettely ja päätös keväällä 2021. Päätöksen mukaan avustus on tarkoitettu kompensoimaan sairaanhoitopiireille koronasta aiheutuneita kustannuksia ja alijäämää. Avustuksen on tarkoitettu vähentää sairaanhoitopiirin jäsenkuntien rahoitusosuutta siltä osin kun, avustuksella korvataan kunkin jäsenkunnan vastattavaksi kuuluvia kustannuksia. Avustuksella ei saa kerryttää talouteen ylijäämää.

Kuntien yhteisen omistajaohjauksen linjauksen mukaisesti valtion päätöksenteon viivästyminen valtion vuoden 2020 7. lisätalousarvion mukaisen sairaanhoitopiirien avustuksen osalta pienentää kuntien vuonna 2021 maksaman ylimääräisen maksun määrää. On mahdollista, että osa vuoden 2021 puolella myönnettävästä 7. lisätalousarvion mukaisesta sairaanhoitopiirien avustuksesta koskee vuoden 2020 toteutuneita kustannuksia sekä toteutuneita tehohoito- ja vuodeosastohoitovuorokausia ja testimääriä. Vuonna 2021 maksettava vuoteen 2020 kohdistuva avustuksen osuus huomioidaan vuodelta 2020 kertyneen alijäämän kasvun osuudessa omistajaohjauksen linjaus huomioiden.

Siun soten yhteisen omistajaohjauksen linjauksessa varauduttiin lisäksi huomioimaan perussopimuksen muutoksessa valtion vuoden 2021 talousarvion mukaisen covid-19 testauksesta ja jäljittamisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen tarkoitetun tuen kohdentaminen Siun sotelle. Vuodesta 2020 poiketen covid-19 testauksesta ja jäljittamisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen tarkoitettu tuki on kohdentumassa valtionavustuksina, jolloin Siun sote voi hakea avustusta suoraan eikä perussopimukseen ole tältä osin tarpeen esittää muutosta.

Valmistelija: talousjohtaja, kaupunginlakimies

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto

päätää hyväksyä, että voimassa olevaan Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän perussopimusta muutetaan niin, että siihen lisätään 24a §, joka kuuluu seuraavasti:

24a § Ylimääräinen maksuosuus

Poiketen siitä, mitä 24 §:ssä on sovittu alijäämän kattamisesta, jäsenkunnat maksavat vuonna 2021 perussopimuksen 24 §:n mukaan määräytyvien maksuosuuksien lisäksi ylimääräisen maksun, jolla katetaan kuntayhtymän vuoden 2020 tilinpäätöksen mukainen kumulatiivinen katettava alijäämä. Ylimääräisen maksun suuruutta laskettaessa huomioidaan vuoden 2020 valtion 7. lisätalousarvioon sisältyvän sairaanhoitopiirien (asetuksen 647/2020 mukaisen) avustuksen vuonna 2021 maksettava vuoteen 2020 kohdistuva osuus kuntayhtymälle vuonna 2020 syntyneen alijäämän vähennyksenä.

Kunkin jäsenkunnan osuus ylimääräisestä maksusta määräytyy seuraavasti:

- vuoden 2018 tilinpäätöksen mukainen katettava alijäämä jaetaan vuoden 2018 tilinpäätöksen kuntakohtaisten toteutuneiden sosiaali- ja terveyspalvelujen nettokustannusten mukaisessa suhteessa
- vuoden 2019 tilinpäätöksen mukainen katettavan alijäämän kasvu vuoteen 2018 nähden jaetaan vuoden 2019 tilinpäätöksen kuntakohtaisten toteutuneiden sosiaali- ja terveyspalvelujen nettokustannusten mukaisessa suhteessa
- vuoden 2020 tilinpäätöksen mukainen katettavan alijäämän kasvu vuoteen 2019 nähden vähennettynä valtion vuoden 2020 7. lisätalousarvioon sisältyvän sairaanhoitopiirien avustuksen vuonna 2021 maksettavalla vuoteen 2020 kohdistuvalla osuudella jaetaan kuntakohtaisten asukasmäärien (31.12.2020) suhteessa

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Talousjohtaja Satu Huikuri oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.

Sari Koskinen (syy, Siun soten hallituksen jäsenyys), Eila heinonen (syy, Siun soten hallituksen varajäsenyys) ja Matti Ketonen (syy, Siun soten hallituksen varapuheenjohtajuus) eivät esteellisinä osallistuneet asian käsittelyyn ja päätöksentekoon.